

[Per Hækkerup.]

os mod den resterende kolonialisme uden hensyn til, at vi derved pådrager os vor NATO-allierede Portugals vrede. Vi har taget lige så skarpt afstand fra apartheidpolitikken i Sydafrika og Sydvestafrika, selv om dette måske strider mod visse økonomiske interesser, og vi har på tilsvarende måde deltaget i sanktionerne mod Rhodesia. Jeg opfatter udenrigsministerens redegørelse i dag således, at regeringen vil fortsætte vor hidtidige politik på disse områder.

Ud fra ønsket om at fremme det fredelige internationale samarbejde er vi skuffede over det ringe resultat, der opnåedes på den anden UNCTAD-konference, der beskæftigede sig med udviklingslandene meget påtrængende problemer og industrilanden muligheder for at bidrage til en løsning af dem. Vi kan fra socialdemokratiets side tiltræde de beskedne konklusioner, konferencen nåede frem til, og som ministeren refererede.

For nylig afholdtes en TV-høring om Danmark og udviklingslandene. Hvad man end kan mene om dens længde og måske manglende dramatik, gav den i hvert fald alsidig og saglig oplysning om problemerne, og den demonstrerede meget bred enighed om det rigtige i, at Danmark yder en effektiv indsats i dette samarbejde. Ønsket herom udspringer først og fremmest af den medmenneskelige trang til at hjælpe andre i nød, bekæmpe sygdom og elendighed og give alle en chance for at opnå menneskeværdige kår. Denne trang er sikkert fælles for de fleste danske. Men jeg tror ikke, jeg går nogen for nær, når jeg siger, at den er karakteristisk for det sociale solidaritetshensyn, som alle dage har præget den socialdemokratiske bevægelse, og som vi altid har set såvel i nationalt som i internationalt perspektiv.

Selv om Vietnamkrigen altså beklageligvis har lagt en dæmper på den internationale afspænding, på afspændingen i verdensmålestok, har den heldigvis ikke medført noget tilsvarende i Europa. Her har afspændingstendenserne kunnet fortsættes. Både i Øst- og Vesteuropa sker en udvikling i denne retning. I Østeuropa har vi i godt en halv snes år kunnet iagttage en udvikling, der indebærer det, som udenrigsministeren karakteriserede som en liberalisering af landenes politik, en udvikling bort fra stalinis-

men. I de sidste uger har det særlig givet sig udslag i Czekoslovakiet, hvor man åbenbart er inde i en voldsom omdannelse, der åbner muligheder for befolkningens friere udfoldelse på mangfoldige områder.

Både frigørelsesprocessens retning og dens tempo har været afvigende fra land til land i Østeuropa. Det første skridt kom allerede i Stalins tid i Jugoslavien. Senere, i 1956, oplevede vi de voldsomme begivenheder i Polen og i Ungarn; for nogle år siden kom Rumænien stærkere med i udviklingen, og nu sidst er det altså Czekoslovakiet. Bag ved dette ligger efter min opfattelse som et fælles træk en økonomisk vækst, en stigning i produktion og produktivitet og dermed i levestandard. Dette har igen ført til, at det stive, stærkt centraliserede økonomiske system mere og mere føles som en bureaukratisk dødvægt på den videre udvikling — en dødvægt, der må ændres i retning af at give de lokale organer og lederne af de enkelte erhvervsorganisationer, de enkelte virksomheder, større selvstændige beføjelser i deres økonomiske dispositioner. Men sker det og lettes samtidig det økonomiske pres på de enkelte mennesker, rejser kravet sig om større frihed, større ret til selv at bestemme — også på andre områder end det økonomiske. Desuden medfører den voksende produktion behovet for at blive delagtig i en videregående arbejdsdeling, der viser sig i ønsket om en udvidet samhandel og øgede kontakter især med de vesteuropæiske lande.

Vi kan kun med interesse og tilfredshed se denne udvikling foregå, og vi bør naturligvis komme den i møde og også bidrage til at fremme den. Men det er nødvendigt for os, at vi i den henseende holder os klart for øje, at det ikke vil være i afspændingens interesse og ikke vil fremme fredens sag i Europa, hvis denne udvikling fører til en spaltning mellem Sovjetunionen og de østeuropæiske lande, og jeg er bange for, at hvis vore bestræbelser bidrager hertil i et for rask tempo, standser man en udvikling, som vi ellers må være tilfredse med.

Samtidig med denne udvikling i Østeuropa er der også i Vesteuropa sket store forskydninger. Økonomisk har Vesteuropa oplevet et vældigt opsving siden den anden verdenskrig, især med markedsdannelserne, fællesmarkedet og EFTA. Ved afskaffelsen